

Aktörsgemensam CBRNE- strategi

Årsrapport 2016 – 2017

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Bakgrund	3
1.1 Syfte.....	3
1.2 Mål	4
1.3 Rapportens omfattning.....	4
2. Resultat och måluppfyllelse	5
2.1 Kommunicera CBRNE-strategin	5
2.2 Informations- och utbildningsmaterial till stöd för implementering av strategin	6
2.3 Förvaltningsprocessen.....	6
2.3.1 Aktörsgemensam arbetsgrupp.....	6
2.3.2 Aktörsgemensamma möten.....	7
2.3.3 Prioriterade områden.....	8
2.4 Samverkan med samverkansområdet, SOFÄ.....	11
3. Sammanfattning	11

1. Bakgrund

På initiativ av berörda myndigheter påbörjades i mars 2012 ett projekt för att ta fram en aktörsgemensam strategi för CBRNE-området. Myndigheterna ansåg att det samlade svenska arbetet borde inriktas på ett bättre sätt och ville gemensamt kunna planera, genomföra och följa upp vad som görs inom området. Avsikten har varit att arbetet skulle återge principer, metoder och arbetsformer som stärker den svenska olycks- och krisberedskapsfrågan. Arbetet resulterade i två dokument: Aktörsgemensam CBRNE-strategi och Vägledning till den svenska aktörsgemensamma CBRNE-strategin som redovisades i december 2013.

Under 2014 startade ett nytt aktörsgemensamt projekt för att ta fram processer för förvaltning och uppföljning av arbetet inom CBRNE-strategins område och för att föreslå prioriterade områden. Resultatet redovisades den 30 mars 2016 i en omarbetad och uppdaterad "Aktörsgemensam CBRNE-strategi, Version 2". I dokumentet finns samlat grunderna för det fortsatta arbetet inom CBRNE-området och omfattar mål och delmål samt en förvaltningsprocess som ska driva det fortsatta arbetet framåt. Därutöver finns nio prioriterade områden identifierade, det vill säga viktiga utvecklingsområden, som det krävs särskilda satsningar för och en urvalsprocess för hur dessa ska tas fram. I det fortsatta arbetet är MSB förvaltare av strategin och dess prioriterade områden.

Syftet med strategin är att skapa en gemensam grund och inriktning för det svenska CBRNE-arbetet där alla aktörer har ett gemensamt ansvar att finna sina roller och börja verka för att de beskrivna målen skall bli verklighet. För att underlätta genomförandet innehåller strategin även vägledningar för hur aktörer tillsammans med andra kan arbeta för att nå målen. MSB har tillsatt en aktörsgemensam arbetsgrupp som aktivt ska stödja i arbetet med förvaltningen av CBRNE-strategin och arbetet inom strategins område.

Strategin är aktörsgemensam och riktar sig till alla svenska aktörer som är verksamma inom eller är berörda av CBRNE (kommuner, länsstyrelser, landsting och regioner, centrala myndigheter, regeringskansliet, frivilligorganisationer, intresseorganisationer och privata aktörer). Alla aktörer har ansvar för att finna sina roller och verka för att målen i strategin ska bli verklighet.

Under första året tillsattes en särskild arbetsgrupp som stöd till MSB med syfte att förvalta strategin i alla dess delar inkluderande att ta hand om prioriterade områden och att informera om CBRNE-strategin för alla aktörer. Arbetet har genomförts med representanter från MSB och FOI.

1.1 Syfte

Syftet med rapporten är att sammanfatta arbetet som genomförts under året inom ramen för CBRNE-strategin. Som förvaltare har MSB, enligt CBRNE-strategin,

ansvar för att en sådan tas fram vilket också bidrar till att uppfylla ett av strategins delmål.

1.2 Mål

Målet är att rapporten ska redogöra för det arbete som skett inom strategins område under året, arbetet med förvaltningen av strategin men också annan information som kan vara till nytta för aktörer i systemet, såsom ny lagstiftning, nya regeringsuppdrag, EU-initiativ, viktigare utvecklingsarbeten på länsnivå etc. Dessutom ska det finnas hänvisningar till var mer information finns att hämta.

1.3 Rapportens omfattning

Rapporten sammanfattar det arbete som genomförts under perioden från halvårsskiftet 2016 till och med 2017 och som fokuserade på följande aktiviteter:

- att kommunicera CBRNE-strategin till etablerade CBRNE-fora och för ett flertal aktörer med fokus på lokal och regional nivå i svenska olycks-och krisberedskapen
- att ta fram informations- och utbildningsmaterial till stöd för implementeringen av strategin
- att etablera och starta upp arbetet med en aktörsgemensam arbetsgrupp
- att initiera arbetet och skapa former för att omhänderta prioriterade områden där ansvariga aktörer är identifierade
- att utveckla de aktörsgemensamma mötena till att möta den nya strategins krav.

2. Resultat och måluppfyllelse

2.1 Kommunicera CBRNE-strategin

För att skapa bättre förutsättningar för aktörerna att agera samordnat måste de principer, mål och delmål som fastställts i aktörsgemensam CBRNE-strategi implementeras i varje organisation. På så sätt skapas en gemensam grund och inriktning för det svenska CBRNE-arbetet. MSB har en samordnande och stödjande roll för att underlätta implementeringen av CBRNE-strategin och ansvar för att ta fram informationsmaterial.

Målet har varit att i första hand besöka alla länsstyrelser och etablerade samverkansfora för att informera om den aktörsgemensamma CBRNE-strategin. Detta för att länsstyrelserna spelar en viktig regional roll och kan sprida budskapet vidare till den kommunala nivån och att många aktörer som berörs finns representerade i olika CBRNE-fora.

Aktörerna har efter informationsinsatsen fått kännedom om och förståelse för:

- att det finns en strategi med färdiga mål och delmål som är gemensamt framtagna av en arbetsgrupp med representanter från lokal, regional och central nivå
- att för att uppnå ett effektivt och strukturerat arbetssätt måste mål och delmål i strategin implementeras på alla nivåer, och att aktörerna själva måste ta ansvar för det
- att förvaltaren av CBRNE-strategin, MSB, har skapat en aktörsgemensam arbetsgrupp för att tillsammans genomföra de uppgifter som CBRNE-strategin beskriver
- hur arbetet med att ta hand om de prioriterade områdena planeras.

Beroende på målgrupp och tid till förfogande har informationen om CBRNE-strategin, dess processer och prioriterade områden varierat.

Tyvärr har av olika skäl målet inte uppnåtts fullt ut. Det har varit svårt att nå ut till länsstyrelserna främst på grund av att de inte haft tid eller prioriterat arbetet med CBRNE-strategin. Nedan följer en tabell som visar vilka aktörer som informerats eller vid vilka konferenser som information givits.

• 21 oktober 2016	Länsstyrelsen Västra Götaland
• 22 oktober 2016	CBRN-förbundet
• 15-16 mars 2017	Konferensen Kem 2017
• 23-24 mars 2017	Länsstyrelsen Stockholm, Forum för Samhällsskydd och beredskap
• 5-6 april 2017	Konferensen Krisberedskap 2017
• 18 april 2017	Örebro län
• 19 oktober 2017	Hallands län

2.2 Informations- och utbildningsmaterial till stöd för implementering av strategin

Förutom att vara ute och informera om strategin för olika aktörer har även ett informationsmaterial tagits fram som finns tillgängligt att ladda ner från MSB:s hemsida. Det är Power Point presentationer som beskriver CBRNE-strategin och de Prioriterade områdena, som kan användas och anpassas efter aktörernas egna önskemål på lokal, regional eller central nivå.

Under perioden har också ett arbete genomförts med att uppdatera MSB:s hemsida, www.msb.se/CBRNE. Där finns att läsa om den Strategiska inriktningen för det nationella arbetet inom CBRNE, en beskrivning av den Aktörsgemensamma CBRNE-strategin samt en länk till en moderniserad upplaga av CBRNE-strategin, att ladda ner eller beställa. I den tryckta versionen finns inte alla bilagor med för att den ska blir mer lätthanterlig. Alla bilagor finns kvar i den längre versionen, men då endast som PDF. Ett faktablad har också tagits fram, "CBRNE-strategi, En aktörsgemensam inriktning".

2.3 Förvaltningsprocessen

För att underlätta arbetet med CBRNE-frågor som inte kan hanteras enbart inom ordinarie samverkansrutiner, finns en förvaltningsprocess beskriven i CBRNE-strategin. Den återfinns under strategins mål ett – samverkan och samordning. Processen beskriver ett flertal uppgifter som förvaltaren (MSB) har att genomföra. Under första perioden har arbetet fokuserat på att skapa den aktörsgemensamma arbetsgruppen, genomföra aktörsgemensamma möten och ta hand om de prioriterade områdena.

2.3.1 Aktörsgemensam arbetsgrupp

Till stöd för arbetet med förvaltningen av CBRNE-strategin och annat arbete inom strategins område har MSB skapat en aktörsgemensam arbetsgrupp som består av representanter från både lokal, regional och central nivå, i enlighet med vad som beskrivs i CBRNE-strategin. För arbetsuppgifterna har det varit viktigt att arbetsgruppen är sammansatt av personer från olika aktörer, att gruppen representerar olika områden och att sammantaget gruppen har ett stort nätverk. Arbetet har inneburit fem fysiska träffar och däremellan telefonkonferenser men även deltagande i uppgifter mellan mötena. Framöver kommer andra aktörer att få möjlighet att delta för att fördela arbetsbelastningen mellan aktörerna.

Några av de första uppgifterna som arbetsgruppen tillsammans med förvaltaren har arbetat med har varit:

- att ta fram olika former av stöd för implementeringen av CBRNE-strategin för olika aktörer och ha synpunkter på bra informations- och utbildningsmaterial

Datum
2018-02-08

Diarienumr
MSB 2018-02146-1

- att planera och förbereda de aktörsgemensamma mötena för CBRNE som hålls två gånger per år
- att initiera och skapa former för att omhänderta prioriterade områden samt där möjligt delta för några av representanterna i behovsanalysprocessen för några av områdena.

Gruppen representeras för närvarande av följande aktörer:

- Folkhälsomyndigheten
- Försvarsmakten (SkyddC)
- Katastrofmedicinskt Centrum, KMC Linköping
- Kommun, räddningstjänst
- Kommun, säkerhetsstrateg
- Kommun, miljöförvaltning
- Landsting, Västernorrland
- Livsmedelsverket
- Länsstyrelsen, Västra Götaland
- Polisen
- FOI
- MSB, CBRNE-samordningen

2.3.2 Aktörsgemensamma möten

En central del i processen är de aktörsgemensamma möten för CBRNE som hålls två gånger per år. Mötesformen gick före 2016 under namnet Myndighetsmöte för CBRNE. Dessa möten ska fungera som motorn i arbetet med att förvalta CBRNE-strategin och de prioriterade områdena, och ska ge möjlighet till informationsutbyte och diskussion kring intressanta frågor samt fungera som en länk mellan arbeten i olika samverkansfora och mellan olika nivåer. Ansvaret för att driva de aktörsgemensamma CBRNE-mötena ligger hos MSB.

Förberedelserna till de båda mötena gjorde MSB tillsammans med den aktörsgemensamma arbetsgruppen samtidigt som en inbjudan till att komma med förslag till programpunkter gick till alla aktörer med uppmaning att komma med aktuella frågeställningar som är intressanta att lösa tillsammans med andra och goda exempel på pågående genomförda samverkansprojekt och aktiviteter.

Det första aktörsgemensamma mötet för 2016 hölls den 19:e januari på Lundqvist & Lindqvist i Stockholm och det andra mötet ägde rum den 25 augusti på Nordic C i Stockholm med över 70 deltagare fördelat på ett 30-tal olika aktörer. Program, minnesanteckningar och dokumentation från mötena finns på MSB:s hemsida.

Första mötet för år 2017, ett tvådagars-möte som ägde rum den 25-26 januari på Norra Latin i Stockholm med 123 deltagare fördelat på 43 olika aktörer. Januari-mötet karakteriserades av att programmet var uppdelat i olika teman, Utbildning, C-, B- och RN-området, Korta nyheter och EU. Program, minnesanteckningar och dokumentation från mötet finns på MSB:s hemsida.

Datum
2018-02-08

Diarienumr
MSB 2018-02146-1

Andra mötet under 2017 ägde rum den 23 augusti på Lundqvist och Lindqvist i Stockholm med mer än 100 deltagare och mötet inleddes av MSB som informerade om Nationell risk- och förmågebedömning (NRFB 2017) och Totalförsvaret och civilt försvar. Det fortsatta programmet var indelat i tre teman, 1) 2:4 projekt 2) Dricksvatten och 3) Säkerhet och sekretess. Program, minnesanteckningar och dokumentation från mötet finns på MSB:s hemsida.

Det stora antalet deltagare vid de tre mötena vittnar om det stora intresse som finns för att träffas och diskutera CBRNE-frågor ur ett svenskt perspektiv.

Under perioden har förvaltaren (MSB) och den aktörsgemensamma arbetsgruppen också påbörjat ett arbete med att utveckla och anpassa mötena för att bättre uppfylla CBRNE-strategins krav och behov.

2.3.3 Prioriterade områden

Inom ramen för strategiarbetet har nio prioriterade områden, viktiga utvecklingsområden, identifierats som bedömts särskilt angelägna att utveckla och som kommer att kräva engagemang från flera aktörer i samhället. Skälet till att dessa områden bedömts som prioriterade är att behoven av åtgärder inte bedöms tillgodoses inom ramen för den verksamhet som aktörerna inom CBRNE bedriver idag.

I diskussioner och i samarbete med Folkhälsomyndigheten bestämdes det att den arbetsmetod som kallas "Behovsanalysprocessen" och som B-myndigheterna har tagit fram inom projektet "Förbättrad samordning för en långsiktig nationell inriktning inom B-området", skulle användas och utgöra en grund för den fortsatta analysen av de prioriterade områdena.

Efter genomgång av samtliga nio prioriterade områden valdes fem ut för att tas omhand under 2017; Analys av mikroorganismer, Katastrofmedicin, VMA (viktigt meddelande till allmänheten och utomhusalarmering), Samverkan och Gränskontroll.

Behovsanalysprocessen omfattas i grunden av sju processteg; beställning, planering, nuläge, önskat läge, identifiera åtgärder, prioritera åtgärder och sammanställa beslutsunderlag. I vårt arbete har vi valt att benämna det sistnämnda som "Resultat – Underlag för vidare åtgärder" då det överensstämmer med vad som kommit fram under de två genomförda behovsanalysprocesserna under våren 2017. För att bättre förstå behovsanalysprocessen och arbetet med den så fick representanter från den aktörsgemensamma arbets- och projektgruppen möjlighet att delta i en utbildning inför det fortsatta arbetet. Som resultat av kursen och i samråd med Folkhälsomyndigheten bestämdes det också att de sex första processtegen skulle omhändertas och diskuteras i form av ett två dagars internat. Detta för att effektivisera arbetet och minimera tidsåtgången.

Prioriterade området - Katastrofmedicin

Första mötet, internatet, för att ta hand om det prioriterade området "Katastrofmedicin" hölls på Skepparholmen den 22-23 maj, med deltagare från

Datum
2018-02-08

Diarienumr
MSB 2018-02146-1

Västernorrlands landsting, Katastrofmedicinskt Centrum i Linköping, Region Skåne, FOI och MSB. Processledare och den som ansvarade för att planera, genomföra och dokumentera behovsanalysen, Matilda Lindberg, kom från Folkhälsomyndigheten. Resultatet bearbetades under hösten och resulterade i ett antal identifierade åtgärder som delades in i tre områden, 1) åtgärder som berör utbildning 2) åtgärder som berör skyddsutrustning och 3) åtgärder som berör utveckling. Av alla åtgärder ansågs Central förvaltning för utbildning som högst prioriterad men även att ta fram, finansiera och genomföra utbildningen av både instruktörer och användare var högt prioriterat, för att uppnå en gemensam kompetens och kunskapsnivå nationellt. Behovsanalysen föreslog också att i första hand föreslå Socialstyrelsen (SoS) att ta hand om den centrala förvaltningen.

MSB har senare haft möte med SoS och diskuterat åtgärdsförslagen där det bl.a. framkom att idag har SoS inget utbildningsuppdrag. Socialstyrelsen kan bidra med övnings- och utbildningsplaner, som talar om för landsting/regioner vilken lägstanivå man bör uppnå när det gäller utbildad och tränad personal men varje landsting/region är självstyrande, och det faktum att vem som styr vem egentligen, försvårar möjligheten att åstadkomma likriktning på området.

Genom 2:4-medel kommer dock ett projekt för nationell utbildning av regionala instruktörer och insatspersonal i akut omhändertagande av skadade vid C-händelser att genomföras. Ett projekt som stämmer väl överens med behovsanalysens åtgärdsförslag när det gäller utbildning, med skillnaden att SoS inte kan ta på sig förvaltningsansvaret.

Frågan om skyddsutrustning är en arbetsmiljöfråga och ett arbetsgivaransvar och därmed inte en fråga som Socialstyrelsen är ansvarig för. Det pågår ett arbete via SKL som tillsammans med representanter från landsting/regioner tar fram en kravspecifikation till ett anbudsunderlag när det gäller utrustning som anses nödvändig.

Därmed får arbetet med detta prioriterade område, utifrån CBRNE-strategins perspektiv, anses vara avslutat.

Prioriterade området – Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) och utomhusalarmering

Första mötet, internatet, för att ta hand om det prioriterade området "Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) och utomhusalarmering" hölls på Dömle Herrgård den 30-31 maj med deltagare från MSB, räddningstjänsten Östra Götaland, Forsvarsmakten och FOI. Processledare och den som ansvarade för att planera, genomföra behovsanalysen, Matilda Lindberg, kom från Folkhälsomyndigheten. Resultatet togs om hand och bearbetades under hösten och resulterade i att ett flertal åtgärder identifierades och prioriterades för att nå den önskade målbilden. Den högst prioriterade åtgärden är utbildning och information för att höja kunskapen och medvetenheten hos allmänheten så väl

Datum
2018-02-08

Diarienum
MSB 2018-02146-1

som hos aktörerna med önskemål om att material tas fram på central nivå. Vid utvärdering och prioritering av åtgärderna prioriterades också ett informationsspridningssystem högt och att användningen av varningssystem vid höjd beredskap. Förslaget till omhändertagande var att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tar det största ansvaret med stöd från SKL. Under våren 2018 kommer samtal att ske med MSB om hur de föreslagna åtgärderna ska omhändertas.

Prioriterade området – Gränskontroll av farliga ämnen

Ett första möte för att ta hand om det prioriterade området, Gränskontroll av farliga ämnen, hölls i Stockholm den 16 november med deltagare från MSB, Tullverket, FOI, Livsmedelsverket, SSM, Miljö- och Energidepartementet och SVA. Syftet med mötet var att genomföra de två första stegen i behovsanalysprocessen, Beställning och Planering, för att göra en tydlig definition och avgränsning av området. För den fortsatta behovsanalysen har också nödvändiga aktörer identifierats och arbetet kommer att återupptas under första kvartalet 2018.

Prioriterade området – Analys av mikroorganismer

Arbetet med det prioriterade området *Analys av mikroorganismer* omhändertogs i det arbete som utförts av B-myndigheterna under våren 2017, då en behovsanalys genomfördes av området – *Nationell analys/laboratorieförmåga vid allvarlig vattenburen smitta*, ett område som B-myndigheterna tidigare hade identifierat som ett gemensamt behov för att se över den önskade nationella laboratorieförmågan och behovet av samarbete mellan aktörer vid allvarliga utbrott av vattenburen smitta. De högst prioriterade åtgärderna har utgjort underlag till det förslag till beslut som tagits fram och omfattar både åtgärder som myndigheterna gemensamt bör arbeta vidare med inom ramen för sina respektive uppdrag samt åtgärder som myndigheterna föreslås söka externa utvecklingsmedel för.

Prioriterade området – Samverkan

Den 30:e augusti 2017 genomfördes ett uppstartsmöte i området Samverkan. Behovsanalysen påbörjades med de två första stegen Beställning och Planering och stor fokus var på att definiera området och ta fram de delar som ingår i och definierar området Samverkan vid CBRNE-händelse. Parallellt påbörjade Polismyndigheten ett projekt med titeln ”Nationell samverkan CBRNE-händelse”. Ett tre-årigt projekt finansierat av medel från EU, Fonden för inre säkerhet EU-ISF med syftet att utreda, analysera och bedöma den aktuella totala nationella förmågan för att ingripa vid och hantera storskaliga händelser med farliga ämnen. Projektets mål är utveckla och säkerställa samhällets förmåga att på ett säkert sätt agera och hantera storskaliga händelser med farliga ämnen (CBRN) över tid.

Utifrån de resultat som kom fram vid behovsanalysen och det arbete som planerades inom det nya EU-projektet anser MSB och CBRNE-förvaltningen att det från CBRNE-strategin prioriterade området Samverkan kommer att tas om hand inom Polisens projekt "Nationell samverkan CBRNE-händelse". Handläggare från MSB, (UB-SOL, CBRNE-samordning) deltar i projektet och bevakar specifikt området samverkan.

2.4 Samverkan med samverkansområdet, SOFÄ

Det är viktigt att det finns en tydlig koppling och förankring mellan arbetet med förvaltning av CBRNE-strategin och arbetet i samverkansområdet Farliga ämnen, SOFÄ, bl.a. för att dra nytta av samordningsvinster och för att undvika dubbelarbete då områdena berör och går in i varandra. Flertalet av de berörda aktörerna är dessutom involverade i båda områdena och vi har SOFÄ-representanter i den Aktörsgemensamma CBRNE-arbetsgruppen. Under 2016-2017 har det varit ett kontinuerligt utbyte och dialog med SOFÄ genom att vi deltagit på möten, rapporterat om pågående arbeten samt möten med SOFÄ:s ordförande och samordnare. Ett arbete pågår med att ta fram en plan på hur samarbetet ska se ut mellan MSB:s förvaltning av CBRNE-strategin och SOFÄ.

3. Sammanfattning

De mål som sattes upp för det inledande arbetet och implementeringen med CBRNE-strategin har till stor del uppnåtts och fungerat väl.

Ett av målen har varit att informera om den aktörsgemensamma CBRNE-strategin för alla länsstyrelser men har tyvärr av olika skäl inte uppnåtts fullt ut på grund av att de varit upptagna och prioriterat annat arbete. Ett annat sätt att nå ut till aktörerna med information om strategin, och som arbetsgruppen tagit fram och arbetar vidare med, är Informations- och utbildningsmaterial i form av Power Point presentationer och kommande informationsfilmer och s.k. Webbinarier.

En annat viktigt delmål i arbetet med CBRNE-strategin har varit skapandet av den Aktörsgemensamma arbetsgruppen, som visat sig vara till stort stöd i förvaltningsarbetet och har gett sitt stöd både när det gäller att planera för aktörsgemensamma möten och ta omhand prioriterade områden. Arbetsgruppen fungerar även som bollplank för nya idéer och tankar om fortsatt arbete framåt.

Under perioden har också arbetet med att ta omhand de prioriterade områdena inom CBRNE påbörjats för Katastrofmedicin, Samverkan, Viktigt meddelande till allmänheten och utomhusvarning, Analys av mikroorganismer och Gränskontroll av farliga ämnen. Den behovsanalysprocess som tagits fram av B-myndigheterna för att nå "Förbättrad samordning för en långsiktig nationell inriktning inom B-området" har visat sig vara användbar både för att avgränsa området och för att ta fram åtgärdsförslag inom respektive prioriterad område.

Datum
2018-02-08

Diariernr
MSB 2018-02146-1

De aktörsgemensamma CBRNE-mötena som är tänkt att fungera som motorn i arbetet med förvaltningen av strategin har varit välbesökta och deltagarna har kommit från alla nivåer, frivilligorganisationer och näringsliv. Inte minst ger mötena tillfälle för aktörerna att träffas och utbyta erfarenheter.

Under kommande år kommer vi att arbeta vidare med förvaltningsprocessen och de kvarvarande prioriterade områdena Bedömning av skydds nivå, Krav på operativ CBRNE-förmåga, "Det kända okända" och Experter och nyckelfunktioner. Mycket bra arbete är gjort och mycket återstår!